

Subvencions per a projectes quadriennals de recerca en matèria d'arqueologia i paleontologia (CLT009)

Informe de l'estat d'execució del projecte (anualitat: 2022 2023 2024)

Dades d'identificació del projecte

Nom de la persona sol·licitant	NIF
ANNA MARIA PUIG GRIESSENBERGER	40431499Y
INSTITUT D'ESTUDIS EMPORDANESOS	G17436064
Títol del projecte	Núm. expedient
LA VILLA CASTILIONE I LA DOMUS SANCTAE MARIA VIRGINI CHRISTI EN EL TERRITORI O PAGUS PETRALATENSE	CLT_2022_EXP_ARQ001SO LC_00000146

Descripció de l'estat d'execució del projecte (el camp de text és il·limitat)

La primera actuació del projecte ha estat la intervenció arqueològica al PONT DE PEDRET (Pedret i Marzà, Alt Empordà). Aquesta es va fer entre els dies 25 a 29 d'abril de 2022 (ARQ002PREV_00003203-2022; R/N 518 K121 N530-2022/1-37572), tot i que es va haver de sol·licitar com a preventiva, atès que encara no s'havia fet efectiva l'aprovació del projecte. La memòria es va trametre el 24/05/2022 (núm. reg. 9015-975700/2022). L'actuació al pont de Pedret estava programada, segons cronograma, pel 4at trimestre de l'any 2022, i comptava ja amb l'autorització corresponent de l'Ajuntament. La proposta inicial era la de desbrossar l'entorn de l'estructura, fer-ne l'aixecament planimètric i, finalment, procedir a la seva consolidació. Al mateix temps, interessava prospectar el camí adjacent atès que es tracta d'un tram que encara es conserva de l'antiga via que comunicava els nuclis de Vilaüti, Penardell, Pedret i Marzà fins a Peralada, passant pel nord de l'estany de Castelló. Aquest camí continuava cap al sud, en direcció a Roses, i cap a l'est, en direcció a Palau. A mode de conclusions, es va arribar a determinar l'evolució constructiva de l'estructura en 3 fases. La primera correspondria a l'obra feta a base de granit i creiem que seria d'època altmedieval, potser entorn del segle XI o ja dins XII, i comunicava el lloc de Marzà amb l'església de Sant Esteve, que ja funcionava com parròquia. No podem descartar que abans hi hagués hagut alguna palanca o bé un simple passallís. La segona fase, tipològicament assimilable als models d'esquena d'ase medieval d'un sol ull, el podríem datar entorn del segle XIV. El fet que s'empressin rajoles en l'intradós de l'arc, però, ens podria dirigir cap al segle XV, si tenim en compte els paral·lels amb el pont vell de Castelló, i la possibilitat que respongués a la necessitat de reparar l'antic a conseqüència dels catastròfics aiguats de l'any 1421 o dels terratrèmols propers a aquesta data. Un nou problema va fer que temps després fos necessari reconstruir l'arc del pont amb pedra, seguint la mateixa forma i amplada. No disposem però de dades documentals feaents que ens permetin recolzar aquestes hipòtesis. Aquest pont era només per al trànsit de persones o, escassament, d'un animal amb una petita carreta, atès que l'amplada entre baranes és només de 1,30 m. Era, doncs, un pont senzill, que tenia la funció de salvar el pas de la riera, sobretot en època de pluges torrencials, quan augmentava considerablement el cabal de les aigües i impedia l'accés de la gent a l'església parroquial.

La segona intervenció ha estat la que s'ha dut a terme als TÚNELS DEL CONVENT DE SANT AGUSTÍ a Castelló d'Empúries (Alt Empordà). Aquesta es va autoritzar entre els dies 15 al 23 de desembre de 2022 (ARQ003INVE-630-2022; 437 CU00050 N 210 2022/1-38941). En aquests moments els resultats es troben en fase de realització de la memòria, i han estat altament interessants pel que fa a les fases fundacionals de la població.

Quant a estudi de materials, s'ha portat també a terme el treball titulat "Casos de brucel·losi a la població medieval de Santa Maria de Castelló d'Empúries (Alt Empordà, Girona)", a càrrec d'Olalla López-Costas, Bibiana Agustí Farjas i Antonio Martínez Cortizas. Aquest estudi és una ampliació del que ja es va portar a terme l'any 2021 pel mateix equip: "Estudi d'isòtops estables del jaciment de la Basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries (Alt Empordà)", dedicat a reconstruir la dieta i fer una aproximació a la mobilitat de la població. Aquesta ampliació es va fer a partir de les restes de dos individus localitzats en aquesta mateixa necròpolis, excavada durant el quadrienni anterior 2018-2021, l'estudi antropològic macroscòpic dels quals va detectar lesions en dos cossos vertebrals compatibles amb una zoonosi crònica. Es va decidir analitzar aquestes vèrtebres amb metodologies d'imatge i geoquímiques per poder afinar el diagnòstic, descartar possibles pseudopatologies, i valorar-ne el grau d'afectació, així com si estaven actives en el moment de la mort. Les mostres varen ser tractades als laboratoris de bioarqueologia del grup EcoPast de la Universitat de Santiago de Compostela. Les mostres es van estudiar mitjançant un microscopi digital o Digital Microscope Emspira 3 amb l'objectiu acromàtic 0,63x (sèrie M) i all llum polaritzada (Set de polarització p/LED3000 RL). També es amb microscòpia electrònica de rastreig mitjançant un ZEISS EVO LS 15 amb EDX el que permet obtenir imatges entre 5x i

---

1,000.000x. També es va realitzar un estudi de microfluorescència de raigs X en un equip M4 Tornado per conèixer la composició elemental en superfície de les àrees de les vèrtebres afectades. Finalment, un estudi espectroscòpic d'àrees afectades i no afectades per FTIR-ATR. Els resultats obtinguts constitueixen molt probablement el primer estudi extensiu de casos de brucel·losi mitjançant una combinació de descripció macroscòpica, tècniques d'imatge i tècniques de composició química. Aquests van posar de manifest que les lesions es varen produir antemortem i a causa d'una malaltia infecciosa crònica: en un individu la lesió era clarament compatible amb un cas de brucel·losi mentre que en l'altre no va quedar clar si es tractava de brucel·losi i tuberculosi. La manca de grans concentracions d'elements metàl·lics d'adquisició a vida (Pb i As) no va permetre suggerir un tractament amb metalls.

Atès que l'aprovació del projecte va arribar molt tard, hi ha un seguit de treballs que corresponen a aquesta anualitat que encara no han finalitzat. Es tracta dels següents:

- La primera fase de la recerca geoarqueològica i de paleopaisatge del territori, que contempla l'estudi dels antecedents i un estudi geomorfològic inicial, i el seu tractament SIG, a càrrec de l'empresa GeoServei SL
- Primera fase d'estudis documentals: el que correspon a la xarxa viària, a càrrec d'Elvis Mallorquí, i el registre de la documentació carolíngia, a càrrec de Ramon Sarobe

---

Cessió de drets (d'acord amb la base específica 11. c) de la Resolució CLT/2528/2022)

Les persones físiques que siguin autores dels informes de resultats de les intervencions, de les memòries científiques amb els resultats de les intervencions, dels informes anuals sobre l'estat d'execució dels projectes (en el cas que contingui dades científiques) i de la memòria explicativa del compte justificatiu han de cedir, amb caràcter no exclusiu, els drets d'explotació de les dades incloses en aquests documents, amb caràcter indefinit i per a tots els països del món, per tal que el Departament de Cultura les pugui difondre per qualsevol mitjà.

Important: Les entitats privades han de lliurar aquest document a través de [l'Àrea privada](#) de Tràmits gencat. Les entitats públiques ho han de fer a través d'[EACAT](#).
